

ISSN 2181-1709 (P)
ISSN 2181-1717 (E)

2024/№11

**TA'LIM VA
INNOVATSION
TADQIQOTLAR**

**ОБРАЗОВАНИЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

**EDUCATION AND
INNOVATIVE
RESEARCH**

TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR

ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

EDUCATION AND INNOVATIVE RESEARCH

№ 11/2024
NOYABR

Muassis:

Buxoro davlat universiteti
Fan va ta'lim MChJ

Bosh muharrir: Ma'murov
Bahodir Baxshulloyevich, Buxoro
davlat pedagogika instituti rektori

Jamoatchilik kengashi raisi:
Xamidov Obidjon Xafizovich,
Buxoro davlat universiteti rektori

Mas'ul kotib: Akramova
Gulbahor Renatovna

Texnik muxarrir: Davronov
Ismoil Ergashevich

Tahririyat manzili:
Buxoro shahar,
Q.Murtazoyev ko'chasi, 16-uy

E-mail:
eirjurnal2020@gmail.com

Jurnalning elektron sayti:
www.interscience.uz

Jurnal OAK Rayosatining 2021
yil 30 sentyabrdagi 306/6-son
Qarori bilan **PEDAGOGIKA,**
PSIXOLOGIYA,
FILOLOGIYA, TARIX
FANLARI bo'yicha falsafa
doktori (PhD) va fan doktori
(DSc) ilmiy darajasiga
talabgorlarning dissertatsiya
ishlari yuzasidan asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsifi etilgan ilmiy nashrlar
ruyxatiga kiritilgan

Bosishga ruxsat etildi:

10.11.2024 y.

Qog'oz bichimi 60x84 1/8.
b/t.12,5.

Buyurtma raqami №0324
«FAN VA TA'LIM» nashriyotida
chop etildi. Buxoro shahar
<https://interscience.uz/> saytida
joylashtirildi

Jurnal 28.07.2021 yilda 9305

raqami bilan O'zbekiston
Ommaviy axborot vositalari davlat
ro'yxatidan o'tgan

Jurnal 2020 yilda tashkil topdi va
2 oyda 1 marta chop etildi.
2021 yil noyabr oyidan boshlab
har oyda 1 marta o'zbek, rus va
ingliz tillarida chop etiladi

«Ta'lim va innovatsion
tadqiqotlar» xalqaro ilmiy-
metodik jurnalidan ko'chirib
bosish tahririyatning roziligi bilan
amalga oshiriladi

Maqolada keltirilgan faktlarning
to'g'riligi uchun muallif
mas'uldir

07.00.00 – TARIX FANLARI	116
Hayitov Sh. A. Mangulikga daxldor inson: Xotira chirog'i sira o'chmaydi	8
Azimova F. Sh. XVI-XIX asrlar Zarafshon vohasidagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar tarixshunosligi va tarixi	12
Berdiyev A. A. XVIII-XIX asrlarda qo'qon xonligining savdo-iqtisodiy aloqalarida sayyoh va elchilar esdaliklaridagi ayrim ma'lumotlar	15
Ernazarov F. N. Sovet davrida o'zbek kino san'atining xalqaro madaniy aloqalarda tutgan o'rni	25
Mamadjanov A. A. "Tuhfat Al-Xoniy" mang'itlar davri ijtimoiy hayotiga oid muhim manba	31
Qodirov M. M. Mustaqillik yillarida qo'qon shahar masjidlar tarixining arxiv hujjatlarida yoritilishi.	37
Qudratov Sh. Y., Sayfiddinov D. R. Dono Ziyoyevaning ilmiy tadqiqotlarida Turkistondagi 1916-yilgi ozodlik harakatlari	42
Raximova M. Aqlli boshqaruv (SMART governance) davlat boshqaruvi nazariyasi va amaliyotida yangicha konsept	47
Жунаев З. Б. Бухоро халқ совет республикасида маданият ва маърифий соҳадаги ислохотлар ҳамда ўзгаришлар жараёни (1920-1924 йиллар)	53
Mirzoraximov A. O'zbekistonda noshirlik faoliyati rivojlanishi tarixi	64
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
Aslanov A. S. O'zbek tilini ikkinchi til sifatida o'rganishga munosabat va motivatsiyaning o'rnini baholash	72
Avilova K. X. "Tibbiy atama" tushunchasi, uning shakllanishi va rivojlanish tarixi	79
Aytbayev D. T. Sintaktik birliklar mohiyatini o'rganishda semasiologik hamda onomasiologik yondashuv	84
Абдураманова Д. В. Концептуальность и денотатность пространства аномального мира фэнтези	87
Акрамова У. С. Русский язык через игру: инновационный подход к обучению студентов с нерусским языком обучения	92
Bazarbaeva A. Components of the nominative field of the concept "Color"	98
Bo'riyeva N. Q. J.R.R.Tolkin mifologiyasida uzuk hukmronligi kontsepti va uning aksiologik tahlili	102
Buriyeva E. T. Stefan Svayg ijodidagi ayollar obrazining ilmiy-badiiy tahlili	111
Hojiyeva N. H. Tibbiy evfemizmlar va badiiy matnlarda mevachilik nomlarining qo'llanilishi	116

Esemuratova N. I. Yusupov asarlarida maqollarni transformatsiyalashning individual xususiyatlari	121
Haydarov A. A. Badiiy tasvirda emfatik urg'uning o'rni va ahamiyati	126
Marimbaeva S. Comprehensive analysis adverbs of time in english	129
Mirsagatova P. A. The problem of adequacy and equivalence in the translation of phraseological units related to art	134
Omonova Sh. A. The importance of shame concept in uzbek and english literary works in XIX- XX.	142
Qayumov O. Folklor asarlarini yozib olish metodlariga doir	146
Rasulmuxamedova D. Z. Alp Jamol ijodi va hayot yo'llari	150
Sabirova D. Inglizabon va o'zbek nasrida badiiy kompozitsion polifonizm tushunchasining filologik mohiyati	157
Safarova M. R. Synonyms and their interpretation in modern linguistic science	161
Saidova M. U. Sayfiyeva M. S. Ingliz badiiy diskursida koheziya va kogerenziyaning mazmuniy uyg'unlikni ta'minlashdagi rol	167
Saidova R. A. Abdulla Qahhorning "Dahshat" hikoyasi matnining semiotik tahlilida belgi harakati	171
Saydalieva N. F. Shoiri Muazzamxon ijodida tasavvuf	175
Суярова А. И. Творческое наследие Шарофа Рашидова, анализ и образовательный подход	182
Sultanova N. Maktabgacha ta'lim tizimiga sun'iy intellektning kirib kelish afzalliklari	185
Tulishova G. R. Ozod Sharafiddinov ijodida dabr va ijodkor shaxs talqini	189
Turumova N. E. F.Kafka va V.Hamdami romanidagi badiiy makon va zamonning o'ziga xosligi: makonni bo'ylab sayohat	195
Тахирова М. А. Рахимова М. К вопросу об истоии изучения собирательных имен существительных в русском языке	200
Темирова Ш. Г. Khadzhikurbanova G. A., Yuldasheva S.T. Когнитивная лингвистика: как язык отражает наше восприятие мира.	207
Темирова Ш. Г., Очилова Н. Н., Иргашева Д.М. Социоллингвистика и идентичность: взаимосвязь языковых практик и формирования социальной идентичности в многоязычных обществах.	214
Ткебучава И. Г. Тойчиева Н. С., Темирова Ш. Г. Лексические изменения в результате глобализации	221
Усманова К. Х. Исследования инновационных подходов к преподаванию английского языка в нефилологических направлениях	228
Usmonova Sh. E. Abdurauf Fitrat asarlarida kelgan emotsional-ekspressivlikni ifodalovchi ba'zi leksik vositalarning lingvopragmatik tahlili	234
Xabibillayev N. N. Arab artiklli so'zlarning tarkibga ajratilishi va ularning ayrimlari tahlili (2-qism)	239
Xaydarova D. Z. Zamonaviy tilshunoslikda atama va terminologiyani o'rganishning nazariy asoslari va asosiy yo'nalishlari	243
Sharipov M. M. Characteristic features of Mrs. Danvers in "Rebecca" by Daphne du Maurier.	243

Shodieva Sh. I. Poetik matnlarda vatan konsepti tahlili	243
Shukurova Z. Y. Arab adabiyotida shakllangan bayozchilik an'anasi va uning o'rta osiyoga ta'siri	250
Adamboyeva N. Q. The stylistic features of political texts attract the attention of the public	255
19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI	
Eshnazarova F. J. Murakkab hisoblangan sport turlarida sportchining emotsional holatlarini namoyon bo'lishining psixologik jihatlari	261
Jamolova M. H. Yosh pedagogning kasbiy rivojlanishidagi ijtimoiy-psixologik muammolari	265
Melibaeva R. N. Psychological features of teaching psychology in medical universities	271
Melibaeva R. N. Tibbiy psixologik tashxisning klinik psixometrik mezonlarini muvofiqlashtirish diagnostika vositalarini belgilash omili sifatida	276
Mirvaliyeva M. Y. Oilada o'smir shaxsining shakllanishida ijtimoiy omillar	282
Махмудова С. Основные элементы этических и профессиональных вопросов в групповой работе	287
Shamshetova A. K. Orolbўyi mintaqasidagi iqlim ўzgariшлар инсон психологиясига таъсири масалалари	294
Нурматова Н. У. Проблемы развития социальной активности учениц в зарубежных социально-педагогических моделях	288
Шарафитдинов А. Уникальность эмоционального интеллекта в структуре интеллектуально-мотивационной сферы подростков	305
Шойимова Ш. С. Проблема личности в современной психологии	315

BADIIY TASVIRDA EMFATIK URG'UNING O'RNI VA AHAMIYATI

Haydarov Anvar Askarovich

Buxoro davlat universiteti Ingliz tilshunosligi kafedrasi

Professor

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillarida urg'uning semantik-grammatik va stilistik xususiyatlari bilan bir qatorda asosiy e'tibor ingliz va o'zbek tillarida emfatik urg'uning badiiy nutqdagi ahamiyatiga qaratilgan.

Kalit so'zlar. fonostilistika, aksentologiya, supersegment, intonatsiya, pauza, urg'u, emfatik urg'u.

МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ ОПРЕДЕЛЁННОГО АКЦЕНТА В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ КАРТИНЕ

Хайдаров Анвар Аскарлович

Бухарский государственный университет Кафедра английской лингвистики

Профессор

Аннотация: В данной статье рассматриваются семантико-грамматические и стилистические особенности акцента в английском и узбекском языках. Основное внимание уделяется роли эфематического ударения в английском и узбекском языках в художественной речи.

Ключевые слова. фоностилистика, акцентология, суперсегмент, интонация, пауза, ударение, эфематический акцент.

THE PLACE AND SIGNIFICANCE OF EMPHATIC STRESS IN THE ARTISTIC IMAGE

Haydarov Anvar Askarovich

Bukhara State University Department of English Linguistics

Professor

Abstract. Semantic, grammatical and stylistic features of accent in the English and Uzbek languages are considered in the article. Special attention is paid to the role and stylistic usage of the emphatic accent in the literary speech in the English and Uzbek languages.

Key words. phonostylistics, accentology, supersegment, intonation, pause, stress, emphatic stress.

Til ilmida urg'u supersegment fonetik vositalardan biridir, u nutq jarayoni zanjirini tashkil qilishda muhim rol o'ynaydi. Bu haqida professor Ayub G'ulomov quyidagicha yozadi: "Urg'u bu chuqur izlanishlarni talab etuvchi ham nazariy ham amaliy jihatdan ahamiyatli bo'lgan qaltis bir hodisadir" [9;3]. Urg'uning vazifasi delimativlik bilan cheklanmaydi, balki so'zning birligini ta'minlashda va so'zlarning bir biridan prosodik farqini ko'rsatuvchi differensial belgi bo'lib ham xizmat qiladi [7; 12].

Hozirgi davr tilshunosligida urg'uga supersegment hodisa sifatida qarash lozim ekan, u bevosita uslubiy ahamiyat ham kasb etadi, deb yozadi E.Qilichev [8; 264]. O'zbek tilining urg'usi, uning tabiati, o'rni, ayniqsa uslubiy xususiyatlari haligacha chuqur tadqiq qilinmagan. Ammo bu o'rinda 1947-yilda professor A.G'ulomov tomonidan nashr qilingan "O'zbek tilida urg'u" risolasi nazar va amaliy jihatdan nihoyatda muhim ahamiyatga ega ekanligini qayd etish lozim. Unda urg'uning so'z

va mantiq urg'ulariga bo'linishi, so'z urg'usining o'zbek tilidagi vazifalari batafsil izohlab berilgan. Bu berilgan izohlar A.G'ulomovning o'ta kuzatuvchanlik qobiliyati bilan jahon ilmiy merosidan chuqur bahramand bo'lgan ulkan ilmiy salohiyatining uyg'unlashuvi natijasidir. Shuning uchun ham eshituv usuli bilan xulosa chiqarganiga qaramay, ko'p bo'g'inli so'zlarda urg'uning darajalanishi, urg'usiz bo'g'inda unlilarning reduksiyalanishi, urg'u olmaydigan qo'shimchalar va ularning sabablari yuzasidan bayon qilingan fikrlarni keyinchalik eksperimental fonetika bergan materiallar ham to'la tasdiqladi, deb yozadi professor A.Nurmanov [6; 175].

Ko'plab tilshunoslar qatorida urg'u va tovush sistemasining o'zaro munosabati haqida professor A.Mahmudov atroflicha fikr yuritgan [4; 46-49]. Shunga qaramay urg'u keng qamrovli fonetik vosita bo'lib, uni yanada keng va atroflicha tadqiq qilish davrimizning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada urg'uning semantik-grammatik xususiyatlari bilan bog'liq holda uning uslubiy xususiyatlari haqida fikr yuritamiz.

O'zbek tilining urg'usi asos e'tibori bilan eksprator (havo oqimining kuchi bilan ifodalanadigan) urg'udir. U shu bilan birga muzikal urg'u bilan aralashishi holatiga ham egadir. Muzikal urg'u (tonning bir xil yuksalishi bilan ifodalanadigan urg'u) so'roq, taajjub kabi ma'nolarni anglatishda ochiq ko'rinadi. Ko'pchilik fonetist turkolog olimlar (N.F.Katanov, N.K.Dmitriyev, V.Radlov) o'zbek tilida urg'u so'zning oxirgi bo'ginida bo'ladi, deb qayd qilganlar. Darhaqiqat, hozirgi o'zbek tilining leksik tarkibiga qarar ekanmiz, undagi asosiy qismning urg'usi oxirgi bo'g'inda keladigan so'zlardan iborat ekanini ko'ramiz. Shu bilan bir qatorda o'zbek tilida urg'u doimiy turg'un o'ringa ega emas. U nutqdagi turli holatlarni aks ettirishda: jahl bilan qattiq gapirishda, jiddiy, kuchli undashlarda turli o'rinlarga ko'chiriladi. Boshqacha aytganda, uning oxiridan boshqa o'ringa ko'chirilishi emotsionallik ottenkasi bilan bog'langandir [1; 16].

Qiyoslayotgan ingliz va o'zbek tillarida so'z tarkibidagi biror bo'g'in yoki gap tarkibidagi biror so'z talaffuzda ajratilib, urg'u berib zarb bilan aytiladi. Bu hol odatda, ovozning ko'tarilishi, cho'ziqlikning ortishi va intonatsion taktning kuchayishi kabi fonetik vositalar bilan ifodalaniladi. Ana shu fonetik vositalar orqali bo'g'in va so'zning ajratilishi natijasida: so'z urg'usi va gap urg'usi hosil bo'ladi. So'z urg'usi semantik uslubiy tomondan so'z ma'nosi va talaffuzini to'g'ri belgilashga xizmat qiladi. Masalan, o'zbek tilidagi olma so'zining birinchi bo'ginidagi urg'u uni morfologik jihatdan ot turkumi, leksik jihatdan meva lug'aviy ma'noli so'z ekanini ko'rsatadi. Shu so'zning ikkinchi bo'g'inidagi urg'u esa ma'noni tamoman o'zgartiradi: fe'l, harakat ma'nosi ifodalanadi. Xuddi shunday misolni ingliz tilidagi present so'zida ham ko'rish mumkin. Ushbu so'zning birinchi bo'g'inidagi unliga tushgan urg'u uning "hozirgi" degan ma'nosini ifodalasa, ikkinchi bo'g'indagi unliga tushgan urg'u esa "sovg'a" manosini anglatadi. Bundan ko'rinadiki, urg'u so'zning lug'aviy ma'nosini ham farqlaydi. Ayni zamonda urg'u shu so'zning to'g'ri talaffuzini ham taqozo etadi. Bunga e'tibor qilmaslik adabiy talaffuz normasini buzadi. Buxoro shevasida urg'u qoidalariga rioya qilmaslik natijasi ko'pincha olma so'zi alma tarzida talaffuz qilinadi. Bunday holat bir tomondan adabiy normadan chekinish bo'lsa, ikkinchidan badiiy uslubda personajlarning nutqiy xarakteristikasini bildiradi.

Ushbu holatni ingliz tilidagi quyidagi she'riy parchada ham ko'rish mumkin:

Hold fast to dreams,
For if dreams die.
Life is a broken – winged bird,
That can not fly.
Hold fast to dreams,
For when dreams go.

Life is a barren field

Frozen with snow. (Lengston Hughes "Dreams")

Urg'u orqali ma'no o'zgarishida ohang asosiy rolni o'ynaydi. Bunda yangi so'z hosil bo'lmay, ya'ni so'zning denotativ ma'nosi o'zgarmay turli konnotativ ma'nolar hosil bo'ladi, bu esa uslubiy rang- baranglikni vujudga keltiradi. Masalan, kesildi (to'g'ri, odaticha anglash), kesildi (kesatish), kesildi (uqtirish) kabilar. Gap urg'usi turli darsliklarda logik urg'u, intonatsion urg'u terminlari bilan ham ataladi. Bunday urg'u gapdagi so'zni mazmun jihatdan ajratib ko'rsatish uchun ishlatiladi. Intonatsion urg'u gapdagi hamma so'zlarga tusha olishi bilan birga, u so'zning hamma bo'g'inlariga ham tusha oladi va deyarli hamma holatda saqlanib qoladi. Masalan, Ali ketdi (qoldi emas ketdi), Ali ketdi (Vali emas Ali ketdi) degan ma'noni bildiradi. Logik urg'u ko'pgina tillarda fikriy jihatdan ahamiyatli bo'lgan elementning kuchli aytilishi bilan bog'liq. Bu kuchayish o'sha elementning so'nggi bo'g'inida o'zining eng yuksak nuqtasiga yetadi. Bu havo oqimining kuchayishi emas, umumiy tonning- ohangning ko'tarilishidir. Logik urg'u biror narsani ta'kidlashda, birini ikkinchisiga zid qo'yishda yoki qofiyani rostlash uchun ham ishlatiladi. Buni ingliz tilidagi quyidagi rifmovkani o'qish jarayonida kuzatish mumkin:

One, two
Buckle my shoe.
Three, four
Shut the door.
Five, six
Pick up sticks.
Seven, eight
Get a sleep at night
Nine, ten
A good fat hen.

Lirik asarlarda muallif aytmoqchi bo'lgan fikrni, tasvirni kuchaytirish, ta'kidni aniqlantirishda mantiqiy urg'udan foydalaniladi. Bu o'rinda qofiyani ahamiyati juda muhim sanaladi. Qofiya so'zlarning urg'uli yoki urg'usiz holatda kelishi bilan ifodalanishi mumkin:

Sweet and low, sweet and low
Wind of the western sea.
Low, low, breathe and blow,
Wind of the western sea.
Over the rolling waters go (A.Tennyson)
Gap bo'laklari o'rnini grammatik almashtirib qo'llash ayniqsa anaforalarda yorqin namoyon bo'ladi:
Yolg'iz menmi ko'klam chog'i yig'lagan,
Yolg'iz menmi har umidda aldangan,
Yolg'iz menmi ko'kragimni tig'lagan,
Yolg'iz menmi sevinch bilan bo'lmagan. (Cho'lpon)
And whizzing and hissing,
And rattling and battling
And gurgling and struggling
And bubbling and troubling and doubting
And rushing and flashing and brushing and gushing (R.Southey)

Ma'noni kuchaytirish uchun logik urg'uli bo'lak ba'zan gap oxirida ham takrorlanadi. Masalan, Bu gaplarni qo'ying savdodan gapiring savdodan (so'zlashuvdan). Urg'uning semantik stilistik xususiyatlaridan yana biri uni unli fonemalar bilan yaqindan aloqadorligidir. Bu holatni ingliz tilida ham o'zbek tilida ham uchratish mumkin. Shu o'rinda uslubiy xususiyatga ega bo'lgan emfatik urg'uning nutq ta'sirchanligi bilan bog'liq holatlari haqida fikr yuritamiz.

Emfatik urg'u-bu gap tarkibidagi bir so'zning ta'sirchaligini kuchaytirish maqsadida alohida ajratib talaffuz etiladi deb qayd etadi A. Hojiyev [10;112]. Emfatik (hayajon) urg'u gapning biror bo'lagi yoki bo'laklariga so'zlovchining kechinmasi, hayajoni, subyektiv munosabati kabilarning yuklatilganligini ko'rsatuvchi intonatsion qismidir. Uning logik urg'udan farqi shundaki, logik urg'u tinglovchi diqqati qaratiladigan bo'lakni ajratib ko'rsatadi. Emfatik urg'u esa so'zlovchining o'z subyektiv munosabati qaratilgan bo'lakni ajratib ko'rsatish vazifasini o'taydi. Logik urg'u gapda bir bo'lakka tushadi, hatto gapning ma'lum bir sostaviga ham tushishi mumkin. Logik urg'uda tovush kuchi asosiy o'rinda turgani holda emfatik urg'uda tovush cho'ziqligi asosiy o'rinda bo'ladi deb ta'kidlagan M.Mirtojiyev [5; 51].

Ingliz tilida keltirilgan quyidagi ikki misrada unli tovushlarni cho'zish natijasida ta'sirchanlik oshib, tovush cho'ziqligi uslubiy vazifa bajaradi. Masalan:

And failing and crawling and sprawling,

And gleaming, and streaming, and steaming, and beaming.

Qofiyaga emfatik urg'uni yuklash uning ohangdorligini oshiradi, shu sababdan emfatik urg'udan zamondosh shoirlarimizdan biri Muhammad Yusuf san'atkorona foydalangan. Shuning uchun ham uning she'rlari oddiy, poetik mazmunli, mayin va erkin kuylanadi. Qofiyali so'zlar emfatik bo'lakka xos cho'ziq talaffuz qilinadi.

Sen yo suv bo'yiga cho'kkan guloyim,

Seni yo ko'klardan to'kmish xudoyim,

Bulbulning patiday barging muloyim,

Binafsha, binafsha xoksor binafsha.

"Binafsha" she'ridan olingan parchadagi guloyim, xudoyim, muloyim so'zlari o'zaro ohangdosh bo'lib, musiqiy jarangdorlik hozil qilgan. Xuddi shunday holatni ingliz tilidagi quyidagi she'riy parchada ham ko'rish mumkin:

What does little birdie say,

In her nest at peep of day.

Let me fly says little birdie,

Mother, let me fly away.

Ushbu she'riy parchadagi say, day, away so'zlari o'zaro qofiyalanib, ularga urg'u tushishi natijasida musiqiy ohangdorlik ta'minlangan.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, urg'u semantik-grammatik hamda uslubiy ahamiyatga ega bo'lgan fonetik vositalardan biridir. Urg'u vositasida so'zning leksik va grammatik ma'nosi o'zgaradi. Bunday o'zgarishlar natijasida so'z va gapda qo'shimcha ma'no bo'yog'i hosil bo'ladi. Urg'u vositasida paydo bo'lgan turli xil emotsional-ekspressiv ma'nolar badiiy tasvirni jonli, obrazli va ta'sirchan bo'lishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.Дмитриев Н.К. Строй турецкого языка. –Л. 1939. –С.16.
- 2.Yo'ldoshev B. O'zbek tilida fonografik uslubiy vositalar. Turkiy tillarning fonologiyasi va morfonologiyasining dolzarb masalalari. To'plam. Nukus. 2005. –B.46-50.
- 3.Karimov S. O'zbek tilining badiiy uslubi. D.D.A, -T.: 1993;

- 4.Mahmudov A. Tilda singarmonizm, urg'u va tovush sistemasining o'zaro munosabati// O'zbek tili va adabiyoti, 1980 N4, -B.46-49.
- 5.Mirtojiyev M. O'zbek tili fonetikasi. –T.: 1991. –B.51.
- 6.Nurmanov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. –T.: 2002. –B.175.
- 7.O'rinboyev B. A. G'ulomov va o'zbek aksentologiyasi masalalari. Ayub G'ulomov va o'zbek tilshunosligi. –T.: 2004. –B.12.
- 8.Qilichev E. Uslubiy ma'no va uning ifodalanishi. Ilm va adab jabhasida 60 yil. To'plam Buxoro. 2004 ;
- 9.G'ulomov A. O'zbek tilida urg'u –T.: 1947. – B.3.
- 10.Hojiyev A. Lingvistik terminlarning izohli lug'ati. –T.: O'qituvchi. 1985. -B.112.
- 11.Haydarov Anvar Askarovich. (2022). SOME COMMENTS ON THE STYLISTIC REPETITION. JournalNX - A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, 8(1), 87–91. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/V2EYW>
- 12.Haydarov Anvar Askarovich. (2021). EXPRESSION OF CONNOTATIVE MEANING IN GRAPHIC MEANS. International Engineering Journal For Research & Development, 6(TITFL), 91–94. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/3Q7SB>
- 13.Haydarov, Anvar Askarovich and Navruzova, Nigina Hamidovna (2021) «STYLISTIC FEATURES OF INTONATION,» Scientific reports of Bukhara State University: Vol. 5 : Iss. 1 , Article 2.
- 14.Haydarov Anvar Askarovich, & Ruziyeva Nafisa Zarifovna. (2021). SEMANTICS OF EUPHEMISM IN BUSINESS LANGUAGE. Conferencious Online, 19–22. Retrieved from <https://conferencious.com/index.php/conferences/article/view/52>
- 15.Nazarova, N. (2022). ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ АНТРОПОНИМОВ . ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 25(25). извлечено от https://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/8279
- 16.Saidova, Z. K. (2023). THE FUNDAMENTAL TYPES OF PHRASEOLOGICAL UNITS. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(2), 517-522. <https://farspublishers.org/index.php/ijessh/article/view/515>.